

Sprawozdanie z wyjazdu szkoleniowo-naukowego

W okresie od 5 czerwca do 10 września 2012 roku, jako doktorant Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku, miałem okazję odbyć zagraniczny staż naukowy w ramach projektu pt. *Wyższa jakość kształcenia kluczem do rozwoju Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku*. Dotyczyło to pobytu w ośrodku The ADD Centre, The Biofeedback Institute of Toronto. Jest to jeden z najbardziej liczących się ośrodków na świecie. Kieruje nim małżeństwo prof. prof. Lynda i Michael Thompson.

Zadaniem stypendium było głównie nawiązanie współpracy naukowej. Ponadto zdobycie najnowszych informacji dotyczących neurorehabilitacji z wykorzystaniem metod biofeedback i neurofeedback, ze szczególnym uwzględnieniem zarówno jakościowej, jak i ilościowej analizy EEG. W trakcie pobytu uczestniczyłem i prowadziłem zajęcia z pacjentami, m.in. z ADHD, padaczką, autyzmem oraz z osobami po urazach głowy.

Odbyłem również warsztaty *Neurofeedback Fundamentals Workshop* (Stoney Lake, Ontario), co było warunkiem wymaganym do zdobycia międzynarodowego certyfikatu BCIA-BCN (*The Biofeedback Certification International Alliance – Board Certified in Neurofeedback*). Egzamin zdałem jako pierwszy Polak w dniu 17 sierpnia 2012 r. uzyskując takie uprawnienia.

Stypendium naukowe było ściśle związane z realizacją dysertacji doktorskiej (pt. *Ocena skuteczności metody neurofeedback w terapii autyzmu dziecięcego*), nad którą pracuję. Jednocześnie pobyt ten pozwolił mi na zgłębienie istoty i możliwości wykorzystania badania ilościowego EEG, które w Polsce powinno mieć szersze zastosowanie.

Z pobytu w Kanadzie wróciłem do kraju z opiekunami naukowymi, Państwem Thompsonami, którzy w dniach 10-15 września 2012 roku prowadzili serię i ważnych wykładów w ramach 16. konferencji Biofeedback Federation of Europe (BFE) w Rzeszowie. Należy podkreślić, że wykładowcy ci są autorami obszernego podręcznika pt. *The Neurofeedback Book - An introduction to Basic Concepts in Applied Psychophysiology*, który ukazał się również w tłumaczeniu polskim.

Niniejsza informacja stanowi sposób do podziękowania za ogromną przychylność i wiedzę jakie mogłem uzyskać w ośrodku w Toronto.

Piotr Sobaniec

Sprawozdanie z VIII Zjazdu Polskiego Towarzystwa Badań Nad Snem MEDYCYNA SNU 2012 Bydgoszcz 5–6 października 2012

W dniach 05-06.10.2012 w Bydgoszczy odbył się VIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Badań Nad Snem na temat MEDYCYNA SNU 2012. Tegoroczny zjazd zorganizowany został w XX rocznicę utworzenia Polskiego Towarzystwa Badań nad Snem, a miejsce, w którym się odbywał, nie było przypadkowe. To właśnie w Bydgoszczy 20 lat temu z inicjatywy prof. Juliusza Narębskiego i jego staraniem powstało Polskie Towarzystwo Badań nad Snem. Spotkanie szerokiego grona fizjologów, neurofizjologów, psychiatrów, neurologów, pulmonologów, kardiologów, internistów, laryngologów oraz wszystkich badaczy zainteresowanych tematyką medycyny snu stworzyło okazję do poruszenia istotnych problemów związanych z diagnostyką i leczeniem zaburzeń snu. W Komitecie naukowym zjazdu znaleźli się przedstawiciele większości ośrodków zajmujących się medycyną snu oraz specjalności medycznych zaangażowanych w diagnostykę i leczenie zaburzeń snu. Neurologię dziecięcą, a nawet szerzej – pediatrię w tym gronie reprezentowała prof. Barbara Steinborn (Poznań). Obrady odbywały się w Centrum Kongresowym Opera Nova w Bydgoszczy, malowniczo położonym w zakolu Brdy w bezpośrednim sąsiedztwie Starego Miasta. W kongresie wzięło udział ok. 200 uczestników. W czasie dwóch dni obrad odbyły się trzy warsztaty oraz siedem sesji plenarnych, podczas których ogłoszono kilkadziesiąt referatów z zakresu szeroko rozumianej medycyny snu. Jako tematy przewodnie zdefiniowano zaburzenia oddychania podczas snu, bezsenność oraz sen w zaburzeniach psychicznych i neurologicznych. Sesje plenarne dotyczące zaburzeń oddychania podczas snu zorganizowano przy współudziale Sekcji Zaburzeń Oddychania w czasie Snu PTChP.

Pierwszego dnia odbyły się dwa warsztaty poświęcone tematyce zaburzeń oddychania podczas snu organizowane przez Air Liquide Sante, a prowadzone przez dr. med. Ekkharda Haspera (Berlin, Niemcy), oraz organizowany przez Philips Respironics warsztat *Aspekty techniczne w rejestracji badań PSG*, który prowadził Yann Leus (Brussels, Belgia).

Pierwszą sesję plenarną poświęconą tematyce *Bezsenność i sen w zaburzeniach psychicznych* prowadzili dr Wojciech Jernajczyk i prof. Zbigniew Nowicki. Referat na temat *Melatonina: hormon ciemności czy hormon snu* – wygłosiła prof. Krystyna Skwarło-Sońta (Warszawa). Następnie na temat bezsenności z właściwą sobie łatwością i swadą mówił dr Michał Skalski (Warszawa), zagadnienia snu w zaburzeniach afektywnych poruszył prof. Zbigniew Nowicki (Gdańsk). Problematyką zastosowania leków przeciwdepresyjnych w leczeniu zaburzeń snu zajął się dr Wojciech Jernajczyk (Warszawa), a snu w psychozach dr hab. Adam Wichniak (Warszawa).

Kolejne dwie sesje zostały zorganizowane z udziałem Sekcji Zaburzeń Oddychania w czasie Snu PTChP i poru-

szaly problematykę szeroko rozumianych konsekwencji zaburzeń oddychania podczas snu. W jednej z nich wykład na temat *Bezdech senny a niewydolność serca* wygłosiła dr hab. n. med. Ewa Straburzyńska-Migaj (Poznań), a wystąpienie na temat elementów patogenetycznych wiążących obturacyjny bezdech senny z powikłaniami sercowo-naczyniowymi przedstawił dr Szczepan Cofta (Poznań).

W godzinach popołudniowych odbyło się walne zgromadzenie członków PTBS, podczas którego przyjęto sprawozdanie zarządu oraz dyskutowano szeroko kwestię zasad przyznawania certyfikatu z zakresu medycyny snu oraz propozycję umiejętności w tym zakresie zgłoszoną do Ministerstwa Zdrowia. Po zakończeniu wlnego zgromadzenia rozpoczęło się uroczyste otwarcie XVIII Zjazdu PTBS połączone z uroczystą sesją z okazji 20-lecia PTBS. W tej sesji pierwszy wykład na temat fizjologii snu wygłosiła prof. Małgorzata Tafil-Klawe (Bydgoszcz), a kontynuował dr Wojciech Jernajczyk (Warszawa) z wykładem na temat neurobiologii snu.

Następnie w uroczystej sesji na temat 20-lecia Polskiego Towarzystwa Badań nad Snem dr Daria Pracka (Bydgoszcz), dr Michał Skalski (Warszawa), dr Tadeusz Pracki (Bydgoszcz) zaprezentowali ciekawe fakty związane z powstaniem i działaniem PTBS. Na zakończenie sesji wręczono honorowe wyróżnienia dla prof. Zbigniewa Nowickiego oraz prof. Waldemara Szelenbergera.

Drugiego dnia zjazdu odbyły się dwie sesje doniesień oryginalnych w trakcie, których wygłoszono kilkadziesiąt wystąpień wybranych spośród najlepszych zgłoszonych na zjazd streszczeń. W sesji plakatowej zaprezentowano między innymi przypadki ciężkiego obturacyjnego bezdechu sennego u 6-letniego chłopca – Zbigniew Baran (Rabka) oraz wrodzonej hipowentylacji centralnej u 10-letniej dziewczynki – dr Jakub Radliński (Rabka).

W sesji wystąpień ustnych z tematyki pediatrycznej zwracały uwagę tematy zaburzeń oddychania w czasie snu u dzieci z autyzmem zaprezentowany przez dr Joannę Wasilewską (Białystok), oraz narkolepsji u dzieci na przykładzie 7 pacjentów zdiagnozowanych w ciągu 1,5 roku, zaprezentowany przez dr Marcina Żarowskiego (Poznań). Wszystkie prace oryginalne spotkały się z bardzo żywym zainteresowaniem audytorium, a dyskusja, jaka im towarzyszyła, spowodowała znaczne przedłużenie tej sesji.

Tego dnia odbyły się także dwie sesje plenarne. Jedna dotycząca leczenia złożonych zaburzeń oddychania podczas snu, w której bardzo interesujące wykłady wygłosili prof. Winfried Randerath (Solingen, Niemcy) na temat terapii pacjentów z zespołem złożonego bezdechu sennego oraz dr Jacek Banaszewski (Poznań) na temat roli laryngologa w leczeniu obturacyjnego bezdechu sennego.

Ostatnia sesja dotyczyła snu w zaburzeniach neurologicznych. W jej trakcie poruszano między innymi tematy narkolepsji – dr Aleksandra Wierzbička (Warszawa); snu w zespołach parkinsonowskich – dr Jakub Antczak (Warszawa); zespołu niespokojnych nóg – prof. Andrzej Bogucki (Łódź) oraz najczęstszych problemów medycyny snu wieku rozwojowego – dr Marcin Żarowski (Poznań).

Na zakończenie konferencji dr Wojciech Jernajczyk serdecznie podziękował wszystkim prelegentom i uczest-

nikom za owocne obrady oraz zapowiedział, że następne zjazdy będą odbywać się z większą niż dotychczas regularnością, co dwa lata.

Serdecznie podziękowania należą się również przewodniczącej komitetu organizacyjnego dr Małgorzacie Czajkowskiej-Malinowskiej za wysiłek, jaki włożyła w bardzo sprawną i profesjonalną organizację zjazdu. Zjazd PTBS, odbywający się w XX-tą rocznicę powstania towarzystwa, stanowił dobrą platformę do wymiany poglądów i doświadczeń przez różne grupy badaczy i klinicystów zajmujących się medycyną snu. Po raz pierwszy w historii PTBS szerzej zostały zaprezentowane zagadnienia zaburzeń snu u dzieci i młodzieży, pojawiła się też nieformalna inicjatywa stworzenia sekcji dzieci i młodzieży w ramach PTBS. Biorąc pod uwagę rozwój medycyny snu na świecie, jest to tendencja zgodna z ogólnoświatowym trendem. Pozostaje mieć nadzieję, że zapoczątkowane w Bydgoszczy podczas VIII Zjazdu Polskiego Towarzystwa Badań nad Snem tendencje zostaną podtrzymane i rozwinięte w następnych latach.

Marcin Żarowski

Kongresy i konferencje naukowe 2013

- 30 Międzynarodowy Kongres nt Padaczki 23 – 27.06. 2013 Montreal. Kanada
www.epilepsymontreal2013.org
- VIII Ogólnopolskie Dni Neurologii Dziecięcej Polańczyk, 5-7 września 2013
www.ptnd2013.skolamed.pl
- 15 Kongres Europejskich Federacji Towarzystw Neurologicznych, Budapeszt Węgry 10-13.09.2011
www.kenes.com/efns2011
- 10 Kongres Europejskiego Towarzystwa Neurologów Dziecięcych, Bruksela, Belgia 25-28 wrzesień 2013
www.epns2013.be
- 21 Światowy Kongres Neurologii 21-26 września, 2013 Wiedeń, Austria
www.wcn-neurology.org
- ECTRIMS 2011: 29 Kongres Europejskiego Komitetu dot. Leczenia i Badań w Stwardnieniu Rozsianym 2-5 październik 2013, Kopenhaga, Dania
www.ectrims.eu
- 65 Zjazd Amerykańskiego Towarzystwa Padaczki Washington, USA 2-6.12.2011 6.12.2013
www.aesnet.org